

ZŠ1 čtení, psaní (+interakce) / diagnostika

Materiály věnující se oblasti výuky dětí cizinců v 1ZŠ

- Domino 1, 2: Svatava Škodová, Wolters Kluwer, ČR, Praha 2010, 2012
- Čeština pro malé cizince 1, 2: Ilona Lejnarová, Světlana Kotyková, Jiřina Kinkalová Knižní klub, Universum, Praha 2004, 2005
- Čeština pro cizince Soubor metodických listů, Jana Hlaváčková, ZŠ Staňkova, Brno 2010
- Můj první pracovní sešit z čj – pro žáky cizince, Anna Flanderková ad.

Diagnostika v Učíme češtinu jako druhý jazyk Barbory Nosálové a Hany Mlynářové, Meta, o. p. s, 2018

3 stupně jazykové podpory

Dětem s OMJ od **3. třídy** mají psaný test, porozumění textu, psaní, gramatiku + 1. část rozhovoru. Děti s OMJ z **1. a 2. třídy** a ty, které neumí číst a psát latinkou, vedou s učitelem rozhovor, jehož součástí jsou i úkoly.

O zařazení do jednotlivých skupin se rozhoduje na základě kombinace několika faktorů, zda by dítě mohlo mít potíže s porozuměním výkladu a v jakých dovednostech. **Testy slouží k stanovení počtu hodin výuky češtiny jako druhého jazyka od 3 h, 2-3 h týdně nebo dle pedagoga. Sleduje se 1. Porozumění otázkám, instrukcím, 2. Srozumitelnost, 3. Bohatost slovní zásoby, 4. Jak moc je nutná pomoc.** Učebnice využívá otázek, doplňovaček, kartiček, spolu s tabulkami s posouzením či ideálními odpověďmi. Například při čtení má dítě k dispozici obrázek, kartičky, při psaní pak papír, pastelky, knihu s číslovanými stránkami, učitel zadá úkol a sleduje dítě.

Přiblížení učebnice Domino 1 Svatavy Škodové

Tento díl je určen pro výuku dětí s OMJ, a to zejména pro děti v 1. ročníku ZŠ, v rozmezí 6 – 8 let. Učebnice vychází z Evropského portfolia jazyků a představuje způsob osvojování českého jazyka hravou cestou. Tato učebnice se stejně jako další dva navazující materiály skládá ze tří částí:

- učebnice, 84 str.
- pracovní sešit, 92 str.
- metodika pro učitele a CD se zvukovými nahrávkami básniček, dialogů a herních aktivit obsažených v učebnici, 72 str.

Vzhledem k tomu, že výuka českého jazyka pro cizince na základních školách není standardizována, učebnice není závazně určena pro 1. ročník, záleží tedy na časové dotaci a na formě výuky. Domino 1 tak může být použito pro výuku dětí v 1. až 5. ročníku ZŠ. Následující díly pak rozšiřují slovní zásobu, slovní spojení, morfologická paradigmata, syntagmatická spojení, rozšiřování gramatických struktur, 3. díl se věnuje také sociokulturním paradigmátům.

Učebnice jsou vhodné pro individuální i skupinovou výuku.

Učebnice obsahuje cvičení pro rozvoj lexika, komunikace, analytických schopností, pro zachycení gramatických struktur, a to prostřednictvím realistických dialogů, básniček, říkanek, které se vztahují k tématu lekce a děti si je dobře zapamatují. Zároveň je velmi barevná a obrazná.

Metodika podrobným způsobem popisuje, jak využít při výuce učebnici a pracovní sešit, detailně informuje učitele o gramatických jevech a způsobech jejich představení ve výuce, komentuje jednotlivé aktivity v učebnici a pracovním sešitě, navrhuje způsoby jejich provázání.

Pracovní sešit zde se odehrává celá tvořivá část výuky. Je zde, se kterým žáci fyzicky manipulují, dopisují, dokreslují, stříhají, lepí, apod. Pro každou lekci je v pracovním sešitě připravena hra Domino. Pomocí hry **Domino** vždy žáci nacvičují vybrané gramatické jevy a slovní zásobu dané lekce. Pracovní sešit také obsahuje **obrázkové karty** pro kompletní slovní zásobu, kterou si žáci osvojí, tyto karty žáci postupně vystříhají a vybarví. Součástí sešitu je **Portfolio**, které představuje individualizační složku výuky češtiny pro jednotlivé žáky; pro každou lekci je připraven list, který se vztahuje k tématu. Žák ho vyplní na základě své představitosti. Pracovní sešit je na rozdíl od barevné učebnice veden na černobílém podkladu.

Vše je popsáno bez nutnosti potřeby zprostředkujícího jazyka.

Ukázka obsahu

Úvod	5
Obecné informace pro učitele	7
Jednotlivá upozornění a doporučení	9
Prezentace gramatických struktur	11

Lekce Téma	Komunikační dovednosti	Gramatické struktury Lexikum	
Lekce 1 Ahoj!	Představování se. Formální a neformální pozdravy.	Sloveso <i>být</i> , 1. a 3. os. j. č. a 3. os. mn. č. Negace slovesa <i>být</i> v 1. a 3. os. j. č. a 3. os. mn. č. Představení 5. pádu.	13
Lekce 2 Naše škola	Určování základní lokalizace v prostoru z iniciační i reakční pozice. <i>Kde je jídelna, prosím? Jídelna je vlevo nahoře.</i> Pojmenování a oslovení osob spojených s prostředím školy. <i>Paní učitelko! Paní kuchařko!</i>	6. pád vybraných podstatných jmen v j. č. s předložkou <i>v, na</i> v odpovědích na otázku <i>Kde je?</i> 5. pád vybraných jmen. Příslůvečná určení místa.	22

Lekce 3 Moje třída	Zjišťování vlastnictví učebních pomůcek; přivlastňování učebních pomůcek zájmeny <i>můj, tvůj/moje, tvoje</i> . Zjišťování lokace učebních pomůcek (<i>na lavici, v lavici</i>). Lokační orientace ve třídě (<i>vepředu, vzadu, uprostřed</i>). Zjišťování telefonních čísel.	Deiktická lokace: <i>tady, tam</i> . Gramatický rod v lexikální oblasti učebních pomůcek. Zájmena <i>můj, tvůj/moje, tvoje</i> . Lokace vyjádřená 6. pádem a přeložkami <i>v, na</i> . Opozice tvarů jednotného a množného čísla v lexikální oblasti učebních pomůcek. Číslovky 1–10.	29
Lekce 4 Barevný rok	Rozdělení ročních období a komunikace o počasí. Komunikace o tom, co děláme v průběhu kterého období.	Slovesa vyjadřující činnosti: 2. os. j.č. slovesa <i>dělat</i> + 1.os. j.č. vybraných sloves. 3.os. j.č. sloves vyjadřujících atmosférické stavy. Základní struktura věty <i>podmět – přísudek – předmět</i> . Roční období. Barvy.	37

Dalšími tématy jsou: Moje rodina, Můj den, Moje tělo, Co rád jím, Co nosím, Zvířátka

Ukázka z metodiky

KOMUNIKACE	GRAMATIKA	FONETIKA	LEXIKUM
Téma: Představování, pozdravy.			
Formální a neformální pozdravy. <i>Ahoj! Dobrý den!</i> <i>Nashledanou!</i> Základní představení se. Uvedení země původu. <i>Já jsem/jmenuju se.</i> <i>Jsem z ...</i> Porozumění základním pokynům pro samostatnou práci. <i>Nakresli.</i> <i>Vybarvi.</i> <i>Vystřihni. Napiš.</i> Použití částic <i>ano/ne</i> .	Sloveso <i>být</i> , 1. a 3. os. j. č. a 3. os. mn.č. Negace slovesa <i>být</i> v 1. a 3. os. j. č. a 3. os. mn. č. Představení vokativu. Identifikační fráze <i>To je... To jsou... a její negace.</i> Formulace otázky <i>Kdo je to? Kdo to je? Je to...?</i> Formulace kladné a záporné odpovědi k daným otázkám. Částice negace: <i>Ne</i> .	Intonační průběh otázky. Délka vokálů: protiklad krátkých a dlouhých vokálů.	<i>holčička, kluk, holčičky, kluci, děti, paní učitelka</i> Lekce je zaměřena na konverzační struktury při setkání. Základní pokyny: <i>nakresli, vybarvi, vystřihni, napiš.</i>

PS 2 Najděte písmenka

Pro každé písmenko zvolte nějakou barvu, nejlépe takovou, jakou jsme použili pro ukazovací karty. Děti hledají mezi písmeny A, B, C... každé z písmen zakroužkují příslušnou barvou.

Hry

1 Najděte písmenka A, B,C.

R B K R Č B N Ú R S N M B R T Ž
C S A N L Q O P B C E N M Ě É
A X S Ú P W Q C K R Š Ý X D J

PS 1 Portfolio

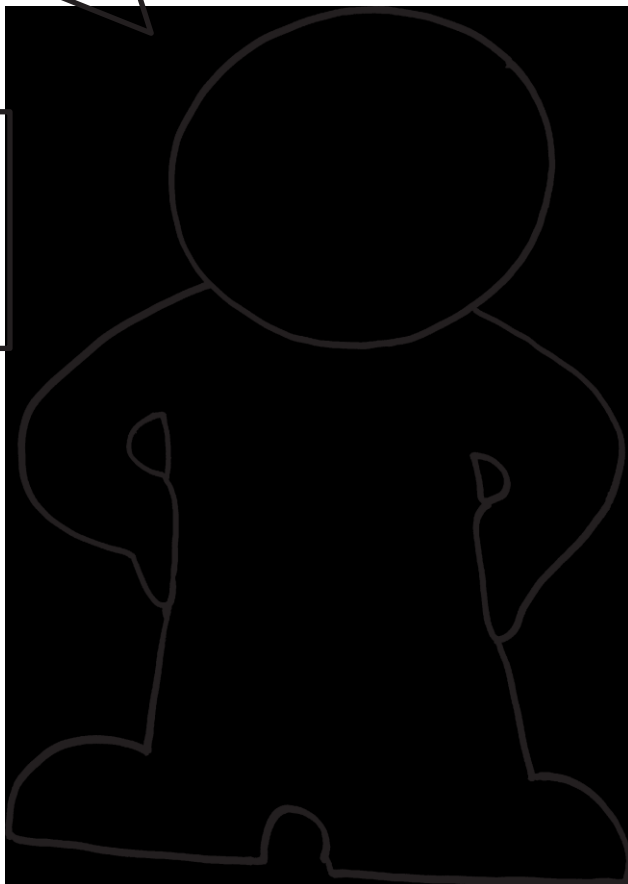
Děti dokreslí a vybarví postavičku, do bubliny napíší své jméno.

PORTFOLIO

Ahoj, já jsem

.....

Jsem z

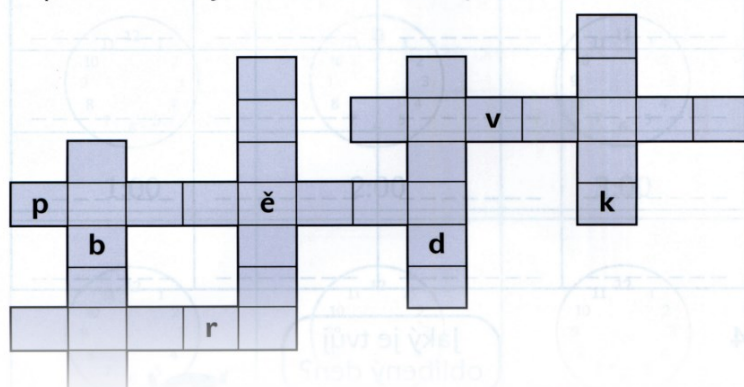

5 Najděte slova: kluk, holčička, děti, učitelka.

H	O	L	Č	I	Č	K	A	B
I								K
T								L
Ě								U
D								K
A	K	L	E	T	I	Č	U	S

5 Napiš dny:

pondělí – úterý – středa – čtvrtek – pátek – sobota – neděle

Zdroje:

ŠKODOVÁ, Svatava, Domino 1, Wolters Kluwer, ČR, Praha 2010

DOLEŽÍ, Linda (Ed.), Začínáme učit češtinu pro děti-cizince Příručka pro lektorky a lektory, AUČCJ, 86 s. 2014 ISBN 978-80-260-5587-7

NOSÁLOVÁ, Barbora a kol., Učíme češtinu jako druhý jazyk, Meta, o. p. s., 1. vyd. Praha 2018, ISBN 978-80-88171-15-7

KOSTELECKÁ, Ivona ad. Žáci-cizinci v základních školách Fakta, analýzy, diagnostika, UK Praha, 2013 ISBN 978-80-7290-630-7

META o. p. s.

Inkluzivní škola.cz

(poznámka: handout je delší z důvodu ukázek z učebnic, které bych spíše promítla přímo v hodině.)

